

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: Strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego

(2021/C 300/11)

Sprawozdawca:	Gunārs ANSIŅŠ (LV/RE), radny miasta Lipawa (Liepāja)
Dokumenty źródłowe:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego” COM(2020) 299 final Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia UE mająca na celu wykorzystanie potencjału energii z morskich źródeł odnawialnych na rzecz neutralnej dla klimatu przyszłości” COM(2020) 741 final Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący strategii UE na rzecz ograniczenia emisji metanu COM(2020) 663 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Utrzymanie dostaw energii elektrycznej, elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe UE i transformacja energetyczna

1. Podkreśla, że obecny kryzys uwypuklił potrzebę zapewnienia ciągłości dostaw energii, w tym energii elektrycznej, we wszystkich regionach Europy, także w sytuacjach, w których mogłoby dojść do zakłóceń w globalnych łańcuchach dostaw.
2. Uważa, że w Europie występują ogromne różnice w charakterystyce energetycznej regionów pod względem zapotrzebowania na energię elektryczną, potencjału wytwarzania energii elektrycznej i dostępnej infrastruktury, w tym w granicach tego samego kraju, oraz że oprócz międzynarodowych połączeń międzysystemowych należy podjąć dodatkowe wysiłki na rzecz rozwoju międzyregionalnej infrastruktury wewnątrz krajowej, w szczególności w celu zapewnienia transferu energii odnawialnej z regionów posiadających dużą ilość zasobów. Jest także zdania, że wspomniana infrastruktura powinna opierać się na kompleksowej wizji europejskiej, gdyż przyczynia się do spójności europejskiego rynku energii elektrycznej.
3. Podkreśla również znaczenie wzmocnienia współpracy transnarodowej w celu wspólnego wdrażania projektów energetycznych i rozwoju transgranicznych elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych z myślą o zrekompensowaniu potencjalnych niedoborów energii elektrycznej w okresach szczytowego zapotrzebowania. Nie można jednak przekraczać krajowych minimalnych poziomów bezpieczeństwa mocy elektrowni.
4. Zwraca uwagę, że UE obecnie pokrywa z importu 58 % swoich potrzeb energetycznych, głównie w postaci ropy naftowej i gazu ziemnego. Przejście na czystą energię zmniejszy zależność UE od paliw kopalnych i ich import. Przyczyni się do tego unijna strategia dotycząca integracji systemu energetycznego, która pomoże także osiągnąć cele w zakresie energii i klimatu. Wskutek przejścia na czystą energię oraz dzięki środkom w zakresie efektywności energetycznej Unia jako całość będzie zużywać mniej energii, w coraz większym stopniu korzystać z krajowych zasobów odnawialnych, bardziej skoncentrować się na produkcji i konsumpcji własnej oraz na społecznościach energetycznych i stopniowo dywersyfikować import energii. Te oszczędności energii, dywersyfikacja i lokalna produkcja energii powinny zwiększyć odporność gospodarki europejskiej oraz zmniejszyć zależność od źródeł zewnętrznych.

5. Zwraca uwagę na znaczenie czystego wodoru, przede wszystkim ze źródeł odnawialnych, dla dalszej integracji i dekarbonizacji systemu energetycznego, co podkreślono w strategii integracji unijnego systemu energetycznego. Wzywa do szybkiego wdrożenia strategii UE w zakresie wodoru i odsyła do swojej opinii w sprawie czystego wodoru. Oczekuje zapowiedzianego przez Komisję Europejską pakietu „Gotowi na osiągnięcie celu 55 proc.” oraz zbliżającego się przeglądu rynku gazu w UE, aby spełnić wymogi stawiane w niniejszej opinii i wspierać integrację sektorową.

6. Podkreśla znaczenie umożliwienia i promowania różnorodnych rozwiązań i kombinacji systemów energetycznych, z uwzględnieniem rozwoju technologicznego i różnych warunków w regionach UE pod względem klimatu, geografii, infrastruktury, systemów energetycznych itd. Ramy regulacyjne UE powinny być w miarę możliwości neutralne pod względem technologicznym w odniesieniu do redukcji emisji i zrównoważonego rozwoju; należy rozważyć wszelkie istniejące rozwiązania alternatywne, zwłaszcza dostępne na szczeblu lokalnym. Trzeba również unikać nadmiernej regulacji i większych obciążeń administracyjnych w odniesieniu do zrównoważonych i bezpiecznych rozwiązań oraz skupić się na zmniejszeniu ubóstwa energetycznego rodzin. Produkcja energii z wykorzystaniem rozszczepienia jądrowego nie spełnia kryterium zrównoważonego rozwoju.

7. Jest głęboko zaniepokojony budową gazociągu Nord Stream 2, który zagraża europejskiemu bezpieczeństwu energetycznemu, zwiększa zależność UE od Federacji Rosyjskiej i pomija interesy wielu krajów z UE i spoza niej, a ponadto – w świetle celów UE dotyczących obniżenia emisyjności – staje się przestarzały już praktycznie na samym początku. Popiera stanowisko Parlamentu Europejskiego, że należy bezzwłocznie zaprzestać realizacji tego projektu politycznego.

8. Przypomina pięć wymiarów realizacji unii energetycznej – zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, wzmocnienie wewnętrznego rynku energii, zwiększenie efektywności energetycznej, ograniczenie emisji CO₂ („dekarbonizacja gospodarki”), wspieranie badań naukowych i innowacji w sektorze energetycznym. Priorytetem musi być bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej, aby zapewnić ciągłość funkcjonowania infrastruktury krytycznej we wszystkich regionach, zwłaszcza w przypadku potencjalnych kryzysów, także energetycznych. W tym kontekście obok wystarczających i elastycznych zdolności produkcji potrzebne są lokalne rozwiązania w zakresie wytwarzania, magazynowania i elastyczności, aby zapewnić rozwiązania dla każdego zaludnionego obszaru na wypadek awarii i wyłączeń bądź sytuacji kryzysowej, zwłaszcza w regionach słabiej rozwiniętych, o niskiej gęstości zaludnienia oraz w regionach z odizolowanymi systemami energetycznymi. Jednocześnie należy podkreślić, że niezbędna jest modernizacja przesyłu energii elektrycznej. Rozwijając stabilne elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe między wszystkimi regionami UE, trzeba koncentrować się na usuwaniu barier fizycznych, aby zapewnić prawdziwą integrację systemu elektroenergetycznego. Zsynchronizowane połączenia międzysystemowe kilku krajowych systemów energetycznych przyczyniają się do znacznego obniżenia kosztów operacyjnych systemu energetycznego i zwiększenia bezpieczeństwa, gdyż ograniczają potencjalny negatywny wpływ lokalnych awarii na stabilność systemu energetycznego oraz ułatwiają utrzymanie podstawowych parametrów eksploatacyjnych systemu energetycznego, takich jak częstotliwość sieci.

9. Podkreśla, że szczególnie istotne są także efektywność i opłacalność zarządzania systemem elektroenergetycznym oraz lokalne rozwiązania w zakresie produkcji i magazynowania energii (efektywne pod względem kosztów baterie, elektrownie szczytowo-pompowe i inne rozwiązania) i dzielona konsumpcja własna.

Szczególna rola władz lokalnych i regionalnych

10. Zwraca uwagę, że strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego jest ważna dla ożywienia gospodarczego jednostek samorządu lokalnego i regionalnego, zwłaszcza po kryzysie związanym z COVID-19. W procesie przechodzenia na bardziej zintegrowany system energetyczny głównym celem władz lokalnych i regionalnych powinna być efektywność energetyczna, z uwzględnieniem szerszego kontekstu, w szczególności regionów słabiej rozwiniętych i ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Większa efektywność energetyczna prowadzi do zmniejszenia ogólnych potrzeb inwestycyjnych i obniżenia kosztów produkcji i zużycia energii oraz kosztów infrastruktury energetycznej. Ogranicza również związaną z tym eksploatację gruntów i materiałów, degradację środowiska i utratę różnorodności biologicznej. Integracja systemów może przyczynić się do zwiększenia efektywności energetycznej w jednostkach samorządu lokalnego i regionalnego dzięki temu, że dostępne zasoby będą wykorzystywane do przechodzenia na bardziej efektywne technologie energetyczne.

11. Jest zdania, że władze lokalne i regionalne powinny promować zarówno zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych, jak i poprawę polityki i działań, zwłaszcza tych dotyczących ogrzewania i chłodzenia oraz transportu. Ponadto należy opracować jaśniejszy plan oszczędności energii, w szczególności w odniesieniu do transportu i budynków.

12. Zaznacza, że transport odpowiada za około 30 % zużycia energii końcowej w Unii Europejskiej i zależy przede wszystkim od produktów ropopochodnych, a jego dekarbonizacja wymaga większej dywersyfikacji zużycia końcowego, zarówno poprzez dywersyfikację samych środków transportu, jak i poprzez wytwarzanie nowych nośników energii jako paliwa. Nie wolno przy tym odrzucić żadnego rozwiązania technologicznego z nieuzasadnionych powodów. Uważa ponadto za konieczne rozwinięcie niezbędnej infrastruktury energetycznej, by w ten sposób przyczynić się w znacznym stopniu do zmniejszenia zależności energetycznej od państw trzecich i tym samym do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Europy.

13. Zwraca uwagę, że budynki odpowiadają za 40 % zużycia energii w Europie i w związku z tym systematyczny plan zmniejszenia zużycia energii i promowania wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w budynkach może znacznie przyczynić się do zmniejszenia zależności energetycznej od państw trzecich, a tym samym do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Europy.

14. Zaznacza, że inwestycje mające na celu poprawę charakterystyki energetycznej budynków powinny być wspierane odpowiednim budżetem, aby wspomagać obywateli w tych przynoszących istotne korzyści inwestycjach. Odnotowuje ponadto, że władze lokalne powinny być zaangażowane w planowanie i zarządzanie tymi zasobami.

15. Wzywa Komisję, by w jak największym stopniu wspierała analizę opcji renowacji budynków, w przypadkach gdy istnieją ograniczenia związane z ochroną krajobrazów kulturowych lub historycznej Baukultur, i zadbała w ten sposób o to, by w budynkach tych, przy przestrzeganiu istniejących wymogów, możliwe było wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych. Apeluje ponadto, by aby aspekt ten stał się jednym z fundamentów nowego europejskiego Bauhausu.

Rozwój infrastruktury regionalnej poprzez bardziej zróżnicowane ścieżki rozwoju regionów

16. Uważa, że przy integracji systemu energetycznego zasadnicze znaczenie ma ocena wpływu środków na wzrost gospodarczy w poszczególnych regionach, a w szczególności na realizację celów polityki spójności określonych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Tylko w ten sposób da się osiągnąć zrównoważony rozwój i prawdziwą konkurencję na otwartym rynku. Niestety utrudnieniem są m.in. znaczne różnice w cenach energii dla odbiorców końcowych.

17. Uważa, że należy wziąć pod uwagę dodatkowe wysiłki, jakie są niezbędne w regionach najbardziej oddalonych w celu pokonania barier technicznych związanych z systemami niepołączonymi we wzajemnej sieci, bez dostępu do wewnętrznego rynku energii i bez związanych z tym usług. Oznacza to ogromne inwestycje w infrastrukturę energetyczną (moc rezerwowa, sieci przesyłowe, w tym kable podmorskie między wyspami, systemy magazynowania energii, inteligentne sieci i logistyka w zakresie dostępu, transportu i magazynowania paliw powodujących mniejsze zanieczyszczenie), które jako całość mogą zagwarantować bezpieczeństwo i jakość dostaw energii oraz integrację miejscowych zasobów, zwłaszcza różnych źródeł odnawialnych.

18. Nie kwestionując ważności innowacyjnych rozwiązań, zwraca uwagę, że przy integracji systemu energetycznego należy koncentrować się na rozbudowie istniejącej podstawowej infrastruktury regionalnej, której mocne strony i korzyści udowodniono w praktyce. Ze względu na bardzo zróżnicowane regionalne warunki klimatyczne i infrastrukturalne należy poszukiwać kreatywnych i inteligentnych rozwiązań dla najsłabszych elementów istniejącej podstawowej infrastruktury regionalnej. Nie należy zatem forsować, by we wszystkich regionach budynki były ogrzewane w większym stopniu energią elektryczną, skoro niektóre kraje dysponują dobrze rozwiniętą siecią ciepłowniczą. Przykładem może być Łotwa, gdzie ponad 70 % mieszkańców jest zaopatrywanych przez systemy ciepłownicze. Na Łotwie ilość energii dostarczanej w ten sposób jest zbliżona do zużycia energii elektrycznej. System ciepłowniczy może wnieść swój wkład, zapewniając magazynowanie energii i wytwarzanie energii elektrycznej oraz wykorzystując zasoby energetyczne, których nie można eksploatować na poziomie budynków. W przypadku systemów ogrzewania lokalnego i dalekiego zasięgu oraz sieci ciepłowniczych należy również wdrożyć stopniowe przejście na odnawialne źródła energii.

Opłacalność dla obywateli i przedsiębiorstw

19. Podkreśla, że przy dalszym rozwijaniu systemu energetycznego należy stale oceniać, czy umożliwia się w ten sposób przedsiębiorstwom i obywatelom zmniejszenie kosztów. Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” powinna mieć na celu zarówno ograniczenie wpływu na klimat i zwiększenie zasobooszczędności zintegrowanych systemów dostaw

energii, jak i poprawę efektywności wykorzystania energii przez odbiorców końcowych. Jednocześnie trzeba zadbać o to, by transformacja nie odbywała się kosztem interesów konsumentów. Wysiłki na rzecz lepszej efektywności energetycznej nie powinny generować wyższych cen energii ani innych kosztów dla obywateli, obywateli i przedsiębiorstw bez odpowiedniej rekompensaty.

20. Uważa, że cel redukcji emisji gazów cieplarnianych powinien być realizowany w sposób najkorzystniejszy i najskuteczniejszy z punktu widzenia danego państwa członkowskiego, a zwłaszcza jego grup społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. W przyszłym przedstawieniu na odnawialne źródła energii ważne jest również, aby pamiętać o prerogatywach każdego państwa członkowskiego oraz wszystkich władz regionalnych i lokalnych do określania swojego koszyka energetycznego i swojej ogólnej struktury zaopatrzenia w energię.

21. Podkreśla, że zarówno w kontekście prawodawstwa UE, jak i w kontekście przyszłych prac Komisja powinna kompleksowo działać na rzecz do poprawy poziomu wiedzy i informowania społeczeństwa w UE na temat wykorzystywania technologii energii ze źródeł odnawialnych oraz wspierania wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ponieważ sprzeciw opinii publicznej wobec niektórych odnawialnych źródeł energii lub sposobów ich produkcji oraz przepisy, które nie są dopasowane do rozwoju technologicznego, stanowią główne przeszkody dla rozwoju energii odnawialnej. Trzeba nie tylko podnosić świadomość społeczności lokalnych, ale także informować o tym, że to właśnie im energia ze źródeł odnawialnych przynosi praktyczne korzyści.

22. Stwierdza, że szczególną uwagę należy zwrócić na rozwiązania pozwalające wyeliminować znaczne różnice w cenach energii (w tym wszystkich powiązanych kosztach) dla odbiorców końcowych na rynku wewnętrznym UE. Również zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w systemie energetycznym należy oceniać pod kątem kosztów ponoszonych przez odbiorców końcowych. W tej dziedzinie wciąż jeszcze istnieje ogromny potencjał opracowywania innowacyjnych i opłacalnych dla odbiorców rozwiązań.

W kierunku neutralności klimatycznej do 2050 r.

23. Przypomina, że należy wziąć pod uwagę dodatkowe wysiłki regionów o odizolowanych systemach elektroenergetycznych, dla których nie są jeszcze dostępne innowacyjne rozwiązania technologiczne umożliwiające wzajemne połączenia z innymi zintegrowanymi sieciami. Przykładem są tu regiony najbardziej oddalone, gdzie należy rozważyć alternatywne rozwiązania, które jako całość mogą zagwarantować bezpieczeństwo i jakość dostaw energii przy jednoczesnym osiągnięciu neutralności klimatycznej.

24. Uważa, że neutralność klimatyczną czy neutralność pod względem emisji gazów cieplarnianych można do 2050 r. osiągnąć jedynie poprzez połączenie wysiłków na rzecz oszczędności energii, efektywności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych i wykorzystania ciepła odpadowego. Aby ograniczyć emisje gazów cieplarnianych we wszystkich sektorach, trzeba, poza zwiększeniem efektywności energetycznej i wspieraniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii, rozbudować powiązania z infrastrukturą podstawową.

25. Zwraca uwagę, że jeżeli cała Europa ma do 2050 r. osiągnąć cel neutralności klimatycznej, to mniej istotne jest, o ile procent zwiększy się udział zielonej energii w całkowitym zużyciu energii w systemie energetycznym danego regionu. Niezbędne są natomiast konkretne plany dotyczące tego, jak każdy region z osobna ma przyczynić się do realizacji wspólnego uzgodnionego celu UE, czyli jaki ma być udział zielonej energii w ogólnym zużyciu energii w każdym z regionów. Biorąc pod uwagę dotychczasowe dokonania⁽¹⁾, oczywiste jest, że poszczególne państwa członkowskie i regiony, aby zintegrować system energetyczny, będą musiały podejmować bardzo różne działania. W niektórych regionach potrzebne będą wysiłki, aby zwiększyć udział zielonej energii w zużyciu energii. W przypadku innych regionów wyzwaniem będzie podjęcie niezbędnych środków, by zwiększyć efektywność energetyczną, a w jeszcze innych – poprawa podstawowej infrastruktury. Dlatego regionalne podejście podczas lokalnego wdrażania strategii UE dotyczącej integracji systemu energetycznego jest warunkiem stworzenia gospodarki neutralnej dla klimatu.

Perspektywy dla technologii energii z morskich źródeł odnawialnych

26. Przyjmuje z zadowoleniem „Strategię UE mającą na celu wykorzystanie potencjału energii z morskich źródeł odnawialnych na rzecz neutralnej dla klimatu przyszłości”, którą ocenia jako realistyczną. Podkreśla, że potrzebne są konkretne plany, aby można było zwiększyć moc odnawialnych źródeł energii, w tym moc zainstalowaną morskiej energii wiatrowej. Osiągnięcie celów w zakresie klimatu na lata 2030 i 2040 wymaga terminowego rozwoju ugruntowanych

⁽¹⁾ Eurostat, „Share of renewable energy in the EU up to 19,7 % in 2019”, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20201218-1>.

i opłacalnych odnawialnych źródeł energii, takich jak energia wiatrowa na lądzie i energia słoneczna. Państwa członkowskie potrzebują rozwoju energii ze źródeł odnawialnych, aby osiągnąć cel dotyczący zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń i neutralność klimatyczną do 2050 r. Rozwój ten jest zatem ważnym czynnikiem przy produkcji wodoru z odnawialnych źródeł energii na potrzeby dekarbonizacji sektorów, w których trudno jest ograniczyć emisje.

27. Podziela pogląd, że należy zapewniać specjalne wsparcie dla nowych technologii energii ze źródeł odnawialnych (takich jak energia wodna, geotermalna, słoneczna, pływy, fale i pływające morskie farmy wiatrowe, pływające instalacje fotowoltaiczne, produkcja wodoru ze źródeł morskich). Przy tym odpowiednie rozwiązania technologiczne powinny też przyczynić się do godzenia ze sobą celów gospodarczych i środowiskowych UE. Podkreśla, że jednocześnie potrzebny jest jasny plan dalszego rozwoju sieci i infrastruktury związanej z wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych, jak sieci przesyłu energii z morskich źródeł odnawialnych i instalacje wytwarzania energii na morzu bezpośrednio przyłączone do transgranicznych połączeń międzysystemowych. Wytwarzanie energii z morskich źródeł odnawialnych w połączeniu z transgranicznym przesyłem energii przyniosłoby znaczne oszczędności w zakresie kosztów i wykorzystania przestrzeni morskiej. Nie może to jednak ograniczać rybołówstwa i transportu wodnego.

28. Mając na uwadze różnorodność biologiczną, apeluje o jasne i praktyczne wymogi dotyczące wykorzystywania morskich odnawialnych źródeł energii. Cele dotyczące zielonej energii i różnorodności biologicznej nie powinny być postrzegane jako sprzeczne. Trzeba raczej znaleźć konkretne sposoby ich realizacji, aby móc przyspieszyć wykorzystanie potencjału energii z morskich źródeł oraz zagwarantować takie konkretne planowanie przestrzenne obszarów morskich, które nie tylko będzie zgodne z potrzebami różnorodności przyrodniczej i będzie powodować mniej szkód dla morskiej fauny i flory, ale również będzie odpowiadać pragnieniom obywateli dotyczącym zachowania krajobrazu morskiego, stale rosnącemu potencjałowi ekoturystyki oraz wymogom dotyczącym atrakcyjności środowiska naturalnego.

29. Przypomina o potencjale wysp i regionów najbardziej oddalonych w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych, która mogłaby odegrać zasadniczą rolę w przechodzeniu tych regionów na gospodarkę neutralną dla klimatu i która mogłaby przynieść korzyści przemysłowi, gospodarce i społeczeństwu w całej UE.

30. Zwraca uwagę, że wykorzystanie energii ze źródeł morskich może przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy lub przekwalifikowania większej liczby pracowników. Nie powinno jednak ograniczać istniejących form zatrudnienia i oferowanych przez nie możliwości. Należy koniecznie zadbać o przekwalifikowanie siły roboczej, przy czym dalsze kształcenie musi być zgodne z konkretnymi potrzebami branży energii z morskich źródeł odnawialnych.

31. Apeluje, by w strategii UE dotyczącej energii z morskich źródeł odnawialnych przypisać szczególną rolę portom. Należy je zmodernizować i powinny one móc skorzystać z nowych możliwości biznesowych dotyczących montażu, produkcji i konserwacji instalacji wykorzystujących energię ze źródeł morskich.

32. Przyjmuje z zadowoleniem pogląd Komisji, że w celu osiągnięcia rozbudowy zaproponowanej w „Strategii UE mającej na celu wykorzystanie potencjału energii z morskich źródeł odnawialnych na rzecz neutralnej dla klimatu przyszłości” wszystkie zainteresowane strony – państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne, obywatelki i obywatele UE, partnerzy społeczni i organizacje pozarządowe – muszą ze sobą współpracować. Podkreśla, że w celu zapewnienia stałego i coraz większego postępu w dziedzinie energii z morskich źródeł odnawialnych niezbędna jest jasność i pewność prawa, ponieważ inwestycje są na ogół wysoce kapitałochłonne, zwłaszcza w początkowej fazie projektów.

Strategia UE na rzecz ograniczenia emisji metanu – nowe możliwości

33. Zauważa, że zgodnie z unijną strategią na rzecz ograniczenia emisji metanu UE przyczynia się jedynie do 5 % globalnych emisji metanu. W związku z tym nawet najbardziej ambitne plany UE dotyczące ograniczenia emisji metanu miałyby jedynie niewielki wpływ na redukcję globalnych emisji gazów cieplarnianych. Przywóz na rynek wewnętrzny powinien być dozwolony jedynie z państw (lub ich części), które stosują takie same normy redukcji emisji gazów cieplarnianych jak UE. Jest to jedyny sposób, aby zagwarantować, że unijne cele klimatyczne nie osłabią globalnej konkurencyjności UE i jej przedsiębiorstw.

34. Wzywa do szybszego wykrywania wycieków emisji metanu, zarówno za pośrednictwem programu Copernicus, jak i innych instrumentów, jeżeli program Copernicus nie jest w stanie dostarczyć wystarczających danych. Kluczowe znaczenie ma dokładne określenie, gdzie uwalniane są duże ilości metanu w państwach trzecich. Informacje te muszą zostać podane do wiadomości publicznej, tak aby obywatele UE mogli podejmować świadome decyzje o zakupie towarów wyprodukowanych w takich miejscach. Według „World Energy Outlook” Międzynarodowej Agencji Energetycznej instalacje

naftowe i gazowe na całym świecie emitują bardzo różne ilości metanu. W tej dziedzinie istnieje więc znaczny potencjał ograniczenia emisji metanu. W związku z tym wzywa zarówno do unikania wycieku metanu w łańcuchach produkcji, transportu i recyklingu w UE, jak i do zapobiegania importowi paliw kopalnych, w przypadku których dochodzi do wycieku metanu podczas wydobycia, przetwarzania i transportu.

35. Zwraca uwagę, że zgodnie ze strategią UE na rzecz ograniczenia emisji metanu około 41 % światowych emisji metanu pochodzi ze źródeł naturalnych (biogenicznych), takich jak tereny podmokłe lub pożary roślinności. Zapobieganie pożarom roślinności i ich skuteczne zwalczanie w UE powinno stać się celem priorytetowym. Nie tylko wpływają one na globalne ocieplenie, ale mogą także znacznie szkodzić przyrodzie, ludziom i przedsiębiorstwom w Europie. KR wzywa również do rozważenia, w jakim stopniu UE mogłaby skuteczniej przyczynić się do zapobiegania pożarom lasów i ich gaszenia w państwach trzecich, w których co roku palą się znaczne obszary leśne.

36. Jednocześnie wzywa do dopilnowania, aby cele w zakresie redukcji emisji metanu nie osłabiały konwergencji regionów europejskich i nie zwiększały dysproporcji społeczno-gospodarczych między regionami europejskimi.

37. Wzywa w kontekście WPR (wspólnej polityki rolnej) do podjęcia skutecznych działań na rzecz ograniczenia emisji metanu z rolnictwa. Wkład w ten proces w kontekście nowych ekoprogramów mogą wnieść zarówno systemy niskonakładowe, takie jak wypas, jak i środki ochrony gleby.

38. Wzywa do zwrócenia większej uwagi na producentów europejskich przy opracowywaniu technologii i ich wykorzystaniu, tak aby cele w zakresie redukcji emisji metanu nie prowadziły do jeszcze wyższych kosztów dla obywateli i przedsiębiorstw, zwłaszcza rolników i hodowców. Jednocześnie należy zadbać o to, by zmniejszenie emisji metanu z rolnictwa i hodowli nie doprowadziło do wzrostu cen żywności.

Wnioski

39. Podkreśla, że oprócz wykorzystania nowych możliwości związanych z wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych nadal ważne jest zadbanie przede wszystkim o rozbudowę sieci europejskiej i podłączenie każdego regionu do wspólnej europejskiej sieci energetycznej. Dzięki temu zasoby odnawialne dostępne w różnych lokalizacjach będą mogły lepiej się uzupełniać. Pilne są również minimalne normy bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i utrzymania stabilności sieci.

40. Zwraca uwagę, że koniecznie trzeba uwzględnić istniejące dysproporcje regionalne, a zwłaszcza sytuację na obszarach wiejskich i słabo zaludnionych, i wspierać także racjonalne pod względem kosztów rozwiązania, dzięki którym będzie można zagwarantować, że Europejcy obywatele i przedsiębiorstwa, a zwłaszcza grupy społeczne znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, nie będą ponosili kosztów ograniczenia zużycia energii. Należy przy tym unikać pogorszenia ubóstwa energetycznego grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

41. Zauważa, że pandemia COVID-19 dodatkowo uwypukla potrzebę przeprowadzenia transformacji energetycznej, która przyczyni się do większej zgodności społeczeństwa i gospodarki z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz zapewni każdemu regionowi europejskiemu zdolność do świadczenia podstawowych usług w sytuacjach kryzysowych. Transformacja musi być sprawiedliwa, stopniowa i nieodwracalna, ponieważ krótkoterminowe, niezrównoważone rozwiązania mogą przynieść raczej szkody niż korzyści.

42. Podkreśla potrzebę bardziej systematycznego angażowania władz lokalnych i regionalnych w proces decyzyjny w kontekście transformacji energetycznej. Należy zadbać o to, by zainteresowane władze lokalne i regionalne były zaangażowane w przygotowywanie krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, w stosownych przypadkach w ramach wielopoziomowego dialogu na temat klimatu i energii. KR ponawia swój apel do państw członkowskich i Komisji o ustanowienie stałej platformy wielopoziomowego dialogu na temat energii. Mogłoby to sprzyjać aktywnemu zaangażowaniu władz lokalnych i regionalnych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw i innych zainteresowanych stron w proces kształtowania transformacji energetycznej. KR zwraca uwagę, że dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁽²⁾ w sprawie odnawialnych źródeł energii stanowi bardzo dobrą podstawę dla społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej. Wzywa się państwa członkowskie do transpozycji tej dyrektywy w celu zwiększenia udziału obywateli w obywatelskich społecznościach energetycznych.

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

43. Zwraca uwagę, że aby osiągnąć nowe cele, niezbędna jest współpraca z władzami lokalnymi i regionalnymi w zakresie kształtowania i wdrażania polityki oraz dbanie o to, by obywatele i przedsiębiorstwa byli odpowiednio informowani i uświadamiani. Jest to podstawą kształtowania naszej przyszłości w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

44. Podkreśla, że z uwagi na znaczenie udziału obywaterek i obywateli nie wolno zapomnieć, iż udane wdrożenie strategii UE dotyczącej integracji systemu energetycznego nie jest możliwe bez inicjatyw promujących oddolny przepływ informacji, wymianę informacji i edukację na szczeblu lokalnym. KR zauważa, że odpowiednie zaangażowanie zainteresowanych stron ułatwi nie tylko społeczną akceptację polityk, ale także kompleksową i przejrzystą ocenę poczynionych postępów.

Bruksela, dnia 7 maja 2021 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
